

We Lwowie, dnia 6. października 1909.

Aleg 657

Sprawozdanie

komisyi solnej o krajowej sprzedaży soli

Wysoki Sejmie!

W roku 1908 pobrał Wydział krajowy z c. k. salin do rozsprzedaży następujące ilości produktów solnych:

a) warzonki	5.153 wagonów
b) soli kamiennej	1.085 „
c) soli bydłowej	260 „
d) kainitu	1.171 „
razem	<u>7.669 wagonów</u>

czyli 766.918 centnarów metr. za cenę fiskalną 11,715.599 K. 43 gr.

Do września b. r. miał Wydział krajowy urządzonych zastępstw swoich do sprzedaży soli, podległych jego kontroli 7.492, a w tem 251 większych składów, obowiązanych dostarczać sól okolicznym sklepikarzom, tudzież 7.241 filij lokalnych. Wydział krajowy zaznacza w swoim sprawozdaniu, iż przed 1. lipca 1908 r. odkąd obowiązuje w całym kraju, bez względu na oddalenie danej miejscowości od saliny i bez względu na porę roku, stan dróg i t. d. jednolita i niezmienna cena 20 halerzy za kilogram soli warzonki czy kamiennej w opakowaniu, podniosła się ilość zastępstw jego do sprzedaży soli do września b. r. z 4.000 na 7.241, i że ciągle napływają doniesienia o tworzeniu się nowych miejsc sprzedaży soli, których właściciele poddają się ustanowionym przez Wydział krajowy warunkom sprzedaży i jego kontroli. Z kół kupieckich podnosiły się nieraz głosy niezadowolenia, a nawet gwałtowne protesty przeciwko krajowej organizacyi sprzedaży soli. Dawniej objawiała się ta nieprzyjazna agitacya niezadowolonych kupców żywej w rejonie soli warzonki, a obecnie w rejonie soli kamiennej. Głównym powodem

niezadowolenia kupców jest zbyt skromna prowizya, jaką Wydział krajowy sprzedającym sól pod firmą krajowej organizacyi sprzedaży soli przyznawać może.

Lecz tak samo jak we wschodniej części kraju, t. j. w rejonie soli warzonki, już dawno uspokoiła się agitacya przeciwko krajowej organizacyi i sprzedaży soli, tak widocznie uspakaja się ona i w rejonie soli kamiennej, skoro od chwili przeprowadzenia tej reformy, od 1. lipca 1908, w przeciągu mało co więcej jak roku jednego, ilość zgłaszających się kupców, chętnych do sprzedawania soli pod warunkami, ustanowionymi przez Wydział krajowy, niemal podwoiła się.

W jednej z uchwał zeszłorocznych, powziętych przez Wysoki Sejm przy rozprawie solnej, polecono Wydziałowi krajowemu, ażeby się starał o możliwe podwyższenie prowizyi drobnym sprzedawcom soli. W odpowiedzi na tę uchwałę oświadcza Wydział krajowy, że dla dobra i w interesie samejże krajowej organizacyi sprzedaży soli stara się on najusilniej o możliwie największe zyski i udogodnienia dla swoich trafikantów. Lecz przy umówionej z c. k. Rządem zasadniczej cenie sprzedaży po 20 halerzy za kilogram — cenie, której Wydział krajowy zmienić nie może, trudno mówić o wysokich prowizyach.

W granicach ceny sprzedażnej 20 hal. musi być przedewszystkiem pokrytą cena fiskalna soli, jaką Wydział krajowy płacić musi w salinach, gdy z pozostałej nadwyżki muszą być pokrywane koszta pakowania soli, magazynowania, spedycyi, transportu kolejami żelaznymi i furami z żupy aż na miejsce sprzedaży, wynagrodzenie zatrudnionego przytem personalu robotniczego, administracyi krajowej sprzedaży, jakoteż prowizya dla sprzedających! Komisya solna wyraża nadzieję, że Wydział krajowy nie ustanie w usiłowaniach, by przysporzyć kupcom możliwie jaknajwiększych korzyści, lecz a zwłaszcza, ażeby podnieść im prowizyę, lecz z drugiej strony wyraża ona przekonanie, iż poważne koła kupieckie w zachodniej części kraju zdołają wpłynąć na zupełne uspokojenie nieprzychylnego krajowej organizacyi usposobienia wśród kupców.

W zeszłorocznej dyskusyi solnej dano w Sejmie dobitny wyraz niezadowoleniu z tego powodu, że topki w opakowaniu nie zawsze zawierały pełną wagę jednego kilograma, a także, że i co do jakości soli okazywały się braki. Wytknięcie tych braków w uchwałach Wysokiego Sejmu spowodowało c. k. krajową Dyrekcyę skarbu do wydania okólnika do zarządów wszystkich warzelnii p. d. 10. listopada 1908, l. 125.991 z najsurowszemi zarządzeniami co do odpowiedzialności organów salinarnych za należyte wyrabianie topek toli pod względem jakości i wagi. Nadto przeprowadzono w tej sprawie cały szereg komisyjnych dochodzeń i rokowań z krajowym zarządem sprzedaży soli — w tym kierunku, ażeby obmyśleć najpraktyczniejszy sposób kontroli skutecznej nad jakością i pełną wagą topek. Na podstawie obopólnego porozumienia c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu wydała nowe zarządzenia, obostrzające odpowiedzialność jej podwładnych organów za dokładny wyrób topek, gdy Wydział krajowy, idąc w tem na rękę organom skarbowym, wzmocnił ze swojej strony kontrolę nad robotnikami, którzy opakowują topki w salinach — ażeby każda wadliwa topka była na bok odstawioną. Komisya solna mniema, iż te zarządzenia przyczynią się skutecznie do usunięcia powodów do skarg na braki w wadze i co do jakości soli w topkach.

Powitać należy jako pożądaną nowość zaprowadzone niedawno przez Wydział krajowy kwestyonaryusze, zaopatrzone we förmularz na odpowiedź, którymi krajowy zarząd sprzedaży soli zapytuje od czasu do czasu wprost zwierzchności gminne, jaki jest stan sprzedaży soli w gminie, czy nie ma powodu do jakichkolwiek zażaleń? Wydział krajowy stwierdza, iż zwierzchności gminne odpowia-

dają na te kwestyonaryusze chętnie i szybko, co jest bardzo pomocnym w usuwaniu sprawdzonych wadliwości i w ustawicznem doskonaleniu organizacyi.

Wydział krajowy oświadcza się przeciwko zmianie formowania warzonki w topki, które nie są jego zdaniem wcale mniej dogodnie do pakowania jak kostki. Również oświadcza się Wydział krajowy przeciwko zaprowadzeniu topek półkilogramowych i pakietów 10-kilogramowych warzonki, a to ze względu na zwiększenie się w takim razie kosztów pakowania. Żądano tego w zeszłorocznych uchwałach Sejmu. Komisya solna nie ponawia tych żądań w formie stanowczej. Sądzi jednakowoż komisya, że ze względu na dogodność dla uboższej ludności, wypadałoby koniecznie obmyśleć jakiś sposób dostarczania konsumentom w drobiazgowej sprzedaży soli w ilościach mniejszych od całego kilograma, jak jest obecnie. Komisya nie przesądza, w jakiej formie to miałoby być dokonaniem: czy może przez wprowadzenie do handlu plombowanych woreczków papierowych z pewną mniejszą ilością mialkiej soli, czy inaczej? To zagadnienie musi być koniecznie doprowadzonym w jakiś praktyczny sposób do rozwiązania. Zdaniem komisyi nie można także spuszczać z uwagi sprawy pakowania topek soli warzonki w dziesięciokilogramowe pakiety, jako udogadniające znacznie transport.

W sprawie organizacyi sprzedaży soli kamiennej Komisya z zadowoleniem podnosi fakt, że państwowe władze kolejowe zdecydowały się nakoniec do zwinienia kolejowych składów soli kamiennej, jakie istniały na niektórych stacyach kolejowych w zachodniej części kraju. Reskryptem z 24. lipca 1908, l. 28903 c. k. Ministerstwo kolejowe zniósło te składy po wieloletnich staraniach Wydziału krajowego popieranym przez Reprezentacyę kraju. Bez pożytku dla ogółu ludności paraliżowały one bowiem rozwój krajowej organizacyi handlu solą kamienną.

Uspakajają się też skargi na mieloną sól kamienną w paczkach, wprowadzonych w handel przez Wydział krajowy, a zawierających zmieszane gatunki soli zielonej z szybikową. Przedewszystkiem wskutek zeszłorocznej uchwały Wysokiego Sejmu, dotyczącej tego przedmiotu, wydało c. k. Ministerstwo skarbu pod datą 27. grudnia 1908, l. 91962 rozporządzenie, polecające salinom w Wieliczce i Bochni, by wydawały Wydziałowi krajowemu z kopalni do mielenia na sól jadalną tylko materiał doborowej jakości w bryłach łamanych i troskliwie przebranych. Władze skarbowe oświadczyły się przeciwko odstąpieniu od jednolitej ceny soli przez wprowadzenie w handel wyborowej soli szybikowej droższej od zwykłej soli mieszanej, czego Wysoki Sejm domagał się w jednej z uchwał zeszłorocznych. Takie zróżniczkowanie cen zepsułoby jednolitość organizacyi handlu solą, a wyłączenie okruchów lepszej soli szybikowej z brył soli szarej miałoby ten skutek, iż ogół konsumentów otrzymywałby sól gorszą. Wydział krajowy zaspakaja jednak domagania się soli wybredniejszej jakości w rejonie soli kamiennej przez wprowadzenie tam także czystej warzonki. C. k. władze skarbowe nie sprzeciwiają się temu, a nawet są już w toku przygotowania techniczne do fabrykacyi soli warzonki we Wieliczce najlepszej jakości (Triplex).

Soli kamiennej w kruchach dostarcza Wydział krajowy. Lecz popyt za tym gatunkiem soli zmniejsza się szybko, ponieważ ludność uznaje za dogodniejszą jej do użycia sól mieloną w pakietach.

W ogólności cała organizacya sprzedaży soli kamiennej wstępuje już w okres zupełnie spokojnego rozwoju. Ludność przyzwyczaiła się łatwo do tych nowych urządzeń handlu solą kamienną, które uznaje za wygodne i korzystne dla siebie. wskutek czego milknie opozycya.

Ze słusznem zainteresowaniem oczekuje kraj nasz rezultatu badania rozległych pokładów soli potasowych, prowadzonych obecnie przez c. k. Rząd na większe rozmiary w Kałuszu, Morszynie i Stebniku. Poszukiwania te są w toku, i dlatego uznaje c. k. Rząd za przedwczesne podawanie już teraz ich wyniku do publicznej wiadomości.

Komisya solna uważa jednak za potrzebne zastrzedz ponownie udzielenie do wiadomości Wydziałowi krajowemu wyniku badania naszych pokładów soli potasowych, ażeby wcześniej obmyśleć można wespół z c. k. Rządem pełne ich zużytkowanie dla dobra rolnictwa krajowego.

Jako dodatek do niniejszego sprawozdania dołącza się przedruk pisma Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 2. b. m. l. 16.968/pr. zawierającego odpowiedź na wszystkie zeszłoroczne uchwały Wysokiego Sejmu w sprawie solnej powzięte. Nadeszło ono już po wydrukowaniu sprawozdania Wydziału krajowego. Udzielone w krótkiej drodze komisji solnej zostało ono w niniejszem sprawozdaniu odpowiednio zużytkowanem. C. k. Rząd udziela w tem piśmie wyjaśnień pomiędzy innymi także co do sprawy dostarczania bezpłatnego soli bydłowej ludności rolniczej, dotkniętej klęskami elementarnymi, tudzież co do pozwoleń na korzystanie ze źródeł solnych okolicznym hodowcom bydła. Na te wyjaśnienia zwracamy niniejszem uwagę.

Ponieważ istnieje jeszcze dużo źródeł solnych w naszym kraju, nieprzystępnych dla hodowców bydła z przyległych miejscowości, dlatego ponawia komisya solna wniosek, aby wezwać c. k. Rząd do dalszych uwzględnień prośb o pozwolenie czerpania surowicy ze źródeł solnych, dotychczas zamkniętych.

Pozwolenia na pobór surowicy solnej ze źródeł naturalnych bywają też wydawane na czas zbyt krótki, ażeby opłaciły się gminom wydatki, od których korzystanie z tych pozwoleń zależy — jak mianowicie ocembrowanie owych źródeł, sprawienie urządzeń do ich zamykania, sporządzenie dróg dojazdowych, ustanowienie straży i t. d. Z tego powodu Komisya wnosi, ażeby pozwolenia były wydawane na czas dłuższy, np. na trzyletni.

Nie ma tylko odpowiedzi ze strony c. k. Rządu na domaganie się Wysokiego Sejmu, ażeby saliny krajowe oddane zostały krajowi w zarząd albo w dzierżawę. Wydział krajowy czyni w tej sprawie uwagę w swoim sprawozdaniu, iż o ile mu wiadomo nie zmienił c. k. Rząd swojego stanowiska w tejże sprawie, określonego w piśmie c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 23. maja 1907 l. 35.872 — stanowiska odpornego.

Komisya uznaje jednak, iż nie ma żadnego powodu do tego, iżby Wysoki Sejm odstąpił od stanowiska zasadniczego, jakie w tej sprawie zajął w uchwałach z 3. listopada 1904, 13. listopada 1905 i 7. marca 1907.

C. k. Rząd oznajmia, iż oddanie salin w zarząd kraju jest wykluczonem ze względów monopolowych, bo Rząd, mający obowiązek zaopatrzenia ludności całego państwa w sól, musi bezwarunkowo mieć cały wyrób soli w swojej ręce.

Rzeczowo biorąc, argument ten jest niezrozumiałym. Wszelkie bowiem zobowiązania, wynikające dla c. k. Rządu z tytułu monopolu, mogłyby być bardzo dobrze obwarowane w umowie co do oddania salin w zarząd kraju — a zwłaszcza możnaby tą umową najdokładniej oznaczyć: komu, ile, i pod jakimi warun-

kami galicyjskie saliny mają dostarczać soli, gdy przejdą w zarząd kraju? Obawy, ażeby zobowiązania c. k. Rządu, płynące z monopolu, nie doznały uszczerbku na wypadek oddania salin galicyjskich w administrację kraju są przeto nieuzasadnione.

Przecież od początku istnienia monopolu solnego w Austrii wyrób soli morskiej na wybrzeżu Istrii należał do rodzin prywatnych, które tylko obowiązane były oddawać wyrobioną sól do dyspozycji zarządu monopolu państwowego. I nikomu na myśl nie przyszło uważać ten stan rzeczy za niezgodny z prawami czy też z interesami monopolu. Dopiero w ostatnich czasach biurokracya wiedeńska, być może niemile dotknięta autonomicznymi żądaniami sejmu galicyjskiego, spieszy z wykupnem salin morskich z rąk prywatnych. Ta jednak okoliczność, iż c. k. Rząd postanowił teraz wyrób soli morskiej upaństwić, nie neguje faktu, że produkcya soli morskiej w czasie istnienia monopolu nie była wykonywaną w administracji państwowej, ale przez osoby prywatne.

Obrońcy administracji salin galicyjskich z Wiednia sprzeciwiają się oddaniu eksploatacyi kainitu w Kałuszu w zarząd kraju — dlatego, że sól jadalna i kainit są tam zmieszane w podkładach podziemnych — więc miałyby to być niby naruszeniem praw monopolu, jeżeliby Wydział krajowy miał cokolwiek do czynienia z wydobywaniem soli jadalnej z gniazd soli potasowych. Tymczasem wiadomo, iż pierwotnie sam c. k. Rząd starał się o wyszukanie prywatnego dzierżawcy do wydobywania kainitu w Kałuszu. I faktycznie była eksploatacyja soli potasowych wydzierżawioną prywatnemu konsorcyum od r. 1868—1875, a nikt nie uważał wówczas tego stanu rzeczy za ubliżający prawom monopolu.

Mówią we Wiedniu, iż c. k. Rząd nie widzi w oddaniu produkcyi kainitu w ręce kraju żadnych korzyści ani dla kraju ani dla rolnictwa, ponieważ Rząd zaspokaja zamówienia na kainit, ale nadto dokłada wszelkich starań, aby dotychczas odkryty zasób kainitu w kopalni kałuskiej przez dalsze poszukiwania podnieść i przeprowadza od szeregu lat wiercenia i poszukiwania za solami potasowemi na całej linii pomiędzy Kałuszem a Stebnikiem, aby w razie większego zapotrzebowania podnieść produkcję tych soli.

Komisya solna z całą wdzięcznością uznaje dobre zamiary c. k. Rządu w tej sprawie, i jeżeli stoi na stanowisku zasady, iż eksploatacyja skarbow przyrody naszego kraju powinna być oddaną krajowi, nie należy tego uważać za wotum nieufności dla teraźniejszego zarządu, ale za objaw tego przekonania, że autonomiczny zarząd salin nie byłby ani gorszym ani droższym od zarządu wiedeńskiego, że przez odpowiednie zastrzeżenia kontraktowe mógłby zapewnić i skarbowi państwa dochód nieuszczuplony, i jaknajściślejsze dotrzymanie wszelkich zobowiązań monopolowych — a krajowi otworzyłby możność do wyzyskania w pełnej mierze tego naturalnego bogactwa, jakie mu dała Opatrzność, w nieprzebranych pokładach i źródłiskach solnych, np. przez urządzenie kąpieli solankowych, zorganizowanie eksportu soli w sąsiednie kraje — mające tylko brudną sól morską, albo wyborową, ale drogą sól angielską i t. d.

Z tych powodów Komisya solna uważa za wskazane, ażeby Wysoki Sejm wytrwał przy żądaniu ukrajowienia salin tak długo, dokąd ten dawny postulat kraju nie będzie mógł być spełnionym.

Wskutek polecenia Wysokiego Sejmu, wypracował Wydział krajowy w r. 1899 wniosek względem utworzenia etatu osobowego dla krajowego Zarządu sprzedaży soli. Wysoki Sejm etat ten uchwalił. Od tego czasu zakres czynności krajowego Zarządu sprzedaży soli bardzo znacznie zwiększył się i rozgałęził, tak,

że Wydział krajowy bardzo ważne nieraz agendy musi poruczać siłom prowizorycznym. Z tego powodu przedkłada Wydział krajowy wnioski zmierzające do nowej organizacyi krajowego Zarządu sprzedaży soli, odpowiednio do dzisiejszego stanu jego rozwoju i do dzisiejszych potrzeb.

Ponieważ projektowany etat osobowy nie obciąży budżetu krajowego, ale w całości znajduje pokrycie kosztów we własnych dochodach Zarządu sprzedaży soli, i ma nadto dalsze ubezpieczenie we własnym funduszu emerytalnym i rezerwowym, które tworzą się z czystych zysków przedsiębiorstwa, dlatego wnosi komisya niezmiennie przyjęcie tych wniosków Wydziału krajowego

Nie ma Komisya także do nadmienienia przeciwko udzieleniu rachmistrzowi funduszu solnego, p. Mieczysławowi Jackowskiemu „*veniam actatis*“.

Jak coroku zaleca Komisya udzielenie p. Maryi Gerard-Festenburgowej, wdowie po urzędniku krajowego biura solnego jednorazowego daru z łaski w myśl wniesionej przez nią petycyi.

Na podstawie powyższych uwag Komisya solna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej sprzedaży soli l. s. 3.304 ex 1909 Sejm przyjmuje do wiadomości i udziela mu absolutoryum z rachunków funduszu solnego za rok 1908.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby nie spuszczał z oka sprawy wprowadzenia w handel soli w zamkniętem opakowaniu w ilościach mniejszych niż jeden cały kilogram a także w pakietach dziesięciokilogramowych.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ponawiając uchwały swoje z 3. listopada 1904, 13. listopada 1905 i 7. marca 1907, ażeby z całym naciskiem starał się o oddanie eksploatacyi pokładów i źródeł solnych w Galicyi w zarząd albo dzierżawę kraju — za odpowiedniem zabezpieczeniem dochodów tudzież spełnienia zobowiązań c. k. Skarbu państwa z tytułu monopolu.

IV. A. Sejm uchwała następujący etat osób i płac krajowego Zarządu sprzedaży soli:

1) Biuro centralne:

a) Dział conceptowy i kontroli administracyjnej.

1) Kierownik Biura ranga VI)	płaca 6.400 K, dod. akt. 1.472 K = 7.872 K	dwa pięcioletnia jedno trzechletnie po 800 K
2) Rewident (ranga VIII)	" 3.600 " " " 1.104 " = 4.704 "	2 pięcioletnia i 1 trzech- letnie po 400 K
3) Adjunkt concept. (ranga IX.)	" 2.800 " " " 960 " = 3.760 "	4 trzechletnia po 200 K
4) Kontrolor (ranga X)	" 2.200 " " " 768 " = 2.968 "	3 trzechletnia po 200 K

b) Dział rachunkowy:

5) Rachmistrz (ranga VIII)	" 3.600 " " " 1.104 " = 4.704 "	2 pięcioletnia i 1 trzech- letnie po 200 K
6) Adjunkt rach. (ranga IX.)	" 2.800 " " " 960 " = 3.760 "	4 trzechletnia po 200 K
7 i 8) 2-ch oficyałów (ranga XI) płaca po	" 2.200 " " " 768 " = 2.968 "	3 trzechletnia po 200 K

9 i 10) 2-ch asystentów (ranga XI) płaca po	1.600	"	"	"	576	"	=	2.176	"	3	trzechlecia po 200 K
11 i 13) 3-ch praktyk. (ranga XII) płaca po	1.200	"	"	"	576	"	=	1.776	"	2	trzechlecia po 200 kor. po 12 latach służby do- datek 200 kor. i po 15-tu dodatek 200 kor.
14 i 15) 2-ch aplikantów adjutum po									"	"	" = 1.200

c) dział manipulacyjny:

16) Pisarz (ranga XII) płaca 1.200 K, dod. akt. 576 K	=	1.776	"	2	trzechlecia po 200 kor. po 12 latach służby do- datek 200 kor., po 15-tu — 200 kor.
---	---	-------	---	---	--

d) Służba:

17) Woźny płaca 900 K, dod. akt. 360 K, na mundur 100 K	dodatki	trzechletnie po	=	1.360	"	70 kor.
---	---------	-----------------	---	-------	---	---------

2) Biura sprzedaży soli przy salinach.

18—20) 3-ch Starszych Zarządców (r. VIII)	K	płaca po	3.600	} Dodatki aktywne obliczone według rangi i stężyby urzędow- wej w myśl przepisów stosowa- nych do urzędników krajo- wych (uchwała sejmowa z dnia 16. marca 1907 r.)	2	pięciolecia i 1 trzech- lecie po 400 kor.
21—23) 3-ch Zarządców I. kl. (r. IX).		płaca po	2.800		4	dodatki trzechletnie po 200 kor.
24—26) 3 ch Zarządców II. kl. (r. X)		płaca po	2.200		3	trzechlecia po 200 kor.
27—30) 4-ch Zarządców III. kl. (r. XI).		płaca po	1.600		3	trzechlecia po 200 kor.
31—33) 3-ch praktykantów (r. XII).		płaca po	1.200		2	trzechlecia po 200 kor., po 12 latach służby, do- datek 200 kor. po 15-tu 200 koron.
34) Aplikant z adjutum		płaca po	1.200			

B) Urzędnicy, którzy otrzymują urzędowe mieszkanie, pobierają tylko połowę dodatku aktywnego.

C) Wobec urzędników etatowych i sług krajowego Zarządu sprzedaży soli mają być stosowane obowiązujące dla urzędników krajowych przepisy o emeryturach i płacach wdowich i sierocych, jak również przepisy o dyetach i kosztach podróży—z tem jednak zastrzeżeniem, że z tytułu tej uchwały urzędnicy ci i słudzy nie mogą sobie rościć żadnej pretensyi do zaopatrzenia z funduszu krajowego, lecz jedynie z odsetek funduszu emerytalnego solnego i to w tej wysokości, do jakiej on wzrośnie.

D) Aż do odwołania przelewać będzie Wydział krajowy nadal połowę rocznego czystego zysku funduszu solnego do funduszu emerytalnego. drugą do funduszu rezerwowego.

V. P. Mieczysławowi Jackowskiemu udziela się *veniam actatis*.

VI. W uwzględnieniu petycji l. s. 3416 Sejm przyznaje p. Maryi Gerard-Festenburgerowej wdowie po urzędniku krajowego biura sprzedaży soli jednorazowy dar z łaski w kwocie 400 koron z funduszu solnego.

VII. Sejm wzywa c. k. Rząd. ażeby i nadal uwzględniał bez utrudnień podania gmin o pozwolenie na pobór surowicy solnej ze znajdujących się w danej okolicy źródeł solnych, i pozwolenia te ażeby opiewały na czas dłuższy, aby opłaciły się połączone z tem inwestycje.

Przewodniczący;

J. Wasung, w. r.

Sprawozdawca:

T. Merunowicz, w. r.

Odpis pisma c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 2. października 1909
l. 16968/pr. do Wydziału krajowego.

Załatwiając uchwały Sejmu w sprawach solnych powzięte na posiedzeniu dnia 28. października 1908 oznajmił Pan Minister skarbu, reskryptem z 29. września 1909, L. 49990 co następuje:

1) Reskryptem c. k. Ministerstwa kolei żelaznych z 24. lipca 1908 L. 28903 wstrzymano dalszą sprzedaż soli kamiennej przez organa c. k. kolei państwowej w Galicyi, przez co zadośćuczyniono wyrażonemu w tym kierunku życzeniu Sejmu.

2) Reskryptem c. k. Ministerstwa skarbu z 27. grudnia 1908, L. 91962 zarządono, aby saliny w Wieliczce i Bochni wydawały Wydziałowi krajowemu celem wytwarzania soli mielonej, sól jadalną tylko w doborowej jakości, łamaną i troskliwie przebraną, a do sprzedaży w większych bryłach. Natomiast nie mogło Ministerstwo skarbu uwzględnić życzenia Sejmu w sprawie wprowadzenia do handlu specjalnego gatunku mielonej czystej soli szybikowej, po cenie cokolwiek wyższej, a to ze względu na ułożenie pokładów tego gatunku soli i na obecne stosunki ruchu kopalni.

Skoro jednak sól warzonkę będzie można w Wieliczce wyrabiać przy zastosowaniu tak zwanego „Vacuum“, do czego przygotowania już poczyniono, będzie możliwem też wprowadzić do handlu rodzaj soli jadalnej bez zarzutu, odpowiadającej najdalej idącym wymogom, a cena jej, o ile chodzi o zbyt w Galicyi, ustanowioną będzie po porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Przeciw wprowadzeniu przez Wydział krajowy soli warzonki, pochodzącej ze salin wschodnio-galicyjskich do sprzedaży w zachodniej Galicyi nie zachodzą przeszkody.

3) Uchwałę Sejmu w sprawieniżenia taryfy kosztów przewozu wszelkich gatunków soli c. k. kolejami państwowymi względnie zrównania taryfy przewozowej soli kamiennej z kosztami przewozu soli warzonki udzielono c. k. Ministerstwu kolei żelaznych do wiadomości.

4) W sprawie podania do wiadomości wyniku dotychczasowych poszukiwań soli potasowych w Kałuszu, Morszynie i Stebniku oznajmiło Ministerstwo Skarbu, iż podanie do wiadomości wyników robót poszukiwawczych podjętych w tym kierunku byłoby przedwczesnem, ponieważ odnośne roboty wykonane dotychczas w tych miejscowościach, nie dają dostatecznej postawy do wyrobienia sobie dokładnego zdania o istnieniu dalszych pokładów soli potasowych oraz o przydatności ich do odbudowy.—Przedewszystkiem należy oczekiwać wyników dalszych robót

poszukiwawczych w Kałuszu, prowadzonych ze świeżo pogłębionego tam nowego szybu i wyniku dalszych wierceń podjętych w okolicy Morszyna. W Stebniku będą dalsze poszukiwania za pokładami soli potasowych prowadzone bezzwłocznie po ukończeniu przebudowy urządzenia wyciągowego, a to na podstawie wydać się mającej w tym kierunku opinii prof. Wiśniewskiego.

5) Dostarczenie bezpłatne znaczniejszych ilości soli bydłowej na poprawę paszy dla powiatów dotkniętych klęskami elementarnymi, zarządzone zostały reskryptami Ministerstwa skarbu z 7 sierpnia, 15 października i 31 grudnia 1908. Ll. 57502, 73136 i 92977, którymi przeznaczono na poprawę paszy dla Galicyi w roku 1908. 100.000 cent. metr. odpadków soli kamiennej do bezpłatnego rozdania między włościan, dotkniętych klęskami rolniczymi. Natomiast oznajmiło Ministerstwo Skarbu, że przeznaczenie soli bydłowej do bezpłatnego rozdania, względnie sprzedaży po niższych cenach, jest ze względu na ustawowo oznaczoną cenę sprzedaży tej soli niedopuszczalne.

6) Życzenie w kierunku korzystania ze źródeł solankowych na cele karmy bydła oraz udzielania bezpłatnie solanki gminom tych powiatów, gdzie znajdują się źródła solankowe, znalazło w ostatnich czasach bardzo daleko idące uwzględnienie.

Przedewszystkiem przedłużono 18 gminom powiatu nadwórniańskiego, które korzystały już bezpłatnie z poboru solanki w porze zimowej prawo pobierania jej przez całe lato roku 1908. Zarazem upoważniono c. k. krajową Dyrekcyę skarbu we Lwowie, aby zezwoliła na otwarcie do użytku tych gmin, które w roku 1908 wskutek klęsk elementarnych dotknięte zostały klęską paszy, znajdujących się na ich obszarze — względnie w najbliższem sąsiedztwie zamkniętych źródeł solankowych, celem poboru z nich solanki, oraz by zezwoliła czasowo do końca czerwca 1909 na pobieranie solanki wszystkim gminom dotkniętym klęskami elementarnymi znajdującym się w okręgu skarbowym kołomyjskim i stanisławowskim. Ostatnie upoważnienie przedłużono w b. r. na czas do końca czerwca 1910 i rozszerzono je na gminy okręgu skarbowego samborskiego.

7) W sprawie obniżenia ceny fiskalnej gatunków soli spożywczej dla ludzi, zwrócił uwagę Pan Minister skarbu, że skarb Państwa ponosi już od lipca 1908 znaczne materyalne ofiary, aby dać możność Wydziałowi krajowemu sprzedawać konsumentom w całym kraju sól jadalną w dobrej jakości w odpowiednim, wykluczającym zanieczyszczenie i zmniejszenie wagi opakowaniu, po detailednej jednolitej i niższej niż pierwotnie cenie 20 hał. za jeden killogram soli.

Przyznanie dalszych ulg w tym kierunku jest obecnie ze względu na trudne położenie budżetowe niemożliwe.

8) W sprawie żądania poprawy jakości soli w warzelniach rządowych została równocześnie wezwana c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu we Lwowie, aby wszelkie zażalenia wniesione w tym kierunku badała jak najdokładniej, a o ileby były one uzasadnione, wydała bezzwłocznie w porozumieniu z Wydziałem krajowym właściwe zarządzenia celem spiesznego uchylenia zachodzących nieprawidłowości.

O czem mam zaszczyt Wydział krajowy zawiadomić.

C. k. Namiestnik :

Bobrzyński m. p.

